

ΟΙ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΙΚΕΣ ΑΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ (του Πωλ Κρούγκμαν)

Αν δεν ήταν τόσο τραγική, η τρέχουσα ευρωπαϊκή κρίση θα ήταν αστεία, με μια αίσθηση μαύρου χιούμορ. Καθώς το ένα σχέδιο διάσωσης καταρρέει μετά το άλλο, οι Πολύ Σοβαροί Άνθρωποι της Ευρώπης – που είναι, αν αυτό είναι δυνατό, πιο πομπώδεις και αυτάρεσκοι από τους αμερικανούς ομολόγους τους – συνεχίζουν να εμφανίζονται ολοένα και πιο γελοίοι.

Η Ελλάδα, από όπου ξεκίνησε η κρίση, αποτελεί πλέον μια ζοφερή δευτερεύουσα υπόθεση. Ο παρόν και ξεκάθαρος κίνδυνος προέρχεται αντιθέτως από ενός

είδους τράπεζα που λειτουργεί στην Ιταλία, την τρίτη μεγαλύτερη οικονομία της ευρωζώνης. Επενδυτές που φοβούνται μια πιθανή χρεοκοπία, απαιτούν υψηλά επιτόκια για το ιταλικό χρέος. Και αυτά τα υψηλά επιτόκια, αυξάνοντας το φορτίο του δανεισμού, καθιστούν πιθανότερη τη χρεοκοπία.

Πρόκειται για έναν φαύλο κύκλο, με τους φόβους περί χρεοκοπίας να απειλούν να γίνουν αυτοεκπληρούμενη προφητεία. Για να σωθεί το ευρώ, αυτή η απειλή πρέπει να περιοριστεί. Πώς όμως; Η απάντηση θα πρέπει να περιλαμβάνει τη δημιουργία ενός ταμείου, το οποίο αν χρειαστεί θα μπορεί να δανείσει στην Ιταλία (και στην Ισπανία, η οποία επίσης απειλείται) αρκετά χρήματα ώστε να μην χρειάζεται να δανείζεται με τόσο υψηλά επιτόκια. Ένα τέτοιο ταμείο θα έπρεπε να βάλει τέλος σε αυτό τον κύκλο φόβου. Όμως για ένα δανεισμό πραγματικά μεγάλης κλίμακας, θα πρέπει να υπάρχει δυναμικό μεγαλύτερο του ενός τρισεκατομμυρίου ευρώ.

Και εδώ έγκειται το πρόβλημα: όλες οι προτάσεις για τη δημιουργία ενός τέτοιου ταμείου, τελικά, απαιτούν τη στήριξη των μεγάλων ευρωπαϊκών κυβερνήσεων, οι υποσχέσεις των οποίων σε επενδυτές θα πρέπει να είναι αξιόπιστες για να λειτουργήσει το σχέδιο. Παρ'όλα αυτά, η Ιταλία είναι μεταξύ αυτών των μεγάλων κυβερνήσεων και δεν μπορεί να επιτύχει μια διάσωσης δανείζοντας χρήματα στον εαυτό της. Και η Γαλλία, η δεύτερη μεγαλύτερη οικονομία της ευρωζώνης, μοιάζει λίγο επίφοβη τελευταία, εγείροντας φόβους ότι η δημιουργία ενός μεγάλου ταμείου διάσωσης, που αν δημιουργηθεί θα αυξήσει το γαλλικό χρέος, θα μπορούσε απλώς να έχει ως αποτέλεσμα την προσθήκη της Γαλλίας στη λίστα των χωρών που βρίσκονται σε κρίση. Βλέπετε τι εννοώ όταν λέω ότι η κατάσταση είναι αστεία με μια αίσθηση μαύρου χιούμορ; Αυτό που καθιστά την ιστορία ακόμη πιο επώδυνη είναι το γεγονός ότι τίποτε από όλα αυτά δεν χρειαζόταν να συμβεί.

Σκεφτείτε χώρες όπως η Βρετανία, η Ιαπωνία και οι Ηνωμένες Πολιτείες, που έχουν μεγάλα χρέη και ελλείμματα και όμως παραμένουν ικανές να δανείζονται με χαμηλά επιτόκια. Ποιο είναι το μυστικό τους; Η απάντηση, σε μεγάλο βαθμό, είναι ότι διατηρούν τα εθνικά τους νομίσματα και οι επενδυτές γνωρίζουν ότι σε περίπτωση στενότητας θα μπορούσαν να χρηματοδοτήσουν τα ελλείμματά τους τυπώνοντας περισσότερα από τα εθνικά τους νομίσματα. Αν η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα μπορούσε να στηρίξει με παρόμοιο τρόπο τα ευρωπαϊκά χρέη, η κρίση θα απαλυνόταν δραματικά.

Δεν θα προκαλούσε αυτό πληθωρισμό; Πιθανότατα όχι: ό,τι κι αν πιστεύουν τύποι σαν τον Ρον Πολ, η δημιουργία χρημάτων δεν λειτουργεί πληθωριστικά σε μια οικονομία που βρίσκεται σε ύφεση. Επιπλέον, η Ευρώπη στην πραγματικότητα χρειάζεται έναν ελαφρώς υψηλότερο συνολικό πληθωρισμό: ένας υπερβολικά χαμηλός δείκτης πληθωρισμού θα καταδίκασε τη νότια Ευρώπη σε χρόνια ύφεσης, εξασφαλίζοντας ουσιαστικά τόσο συνεχιζόμενα υψηλά ποσοστά ανεργίας και μια σειρά από χρεοκοπίες.

Όμως μια τέτοια ενέργεια, αποκλείεται, όπως μας λένε συνέχεια.

Τα ψηφίσματα με βάση τα οποία έχει ιδρυθεί η κεντρική τράπεζα υποτίθεται ότι απαγορεύουν κάτι τέτοιο, αν και μπορεί κανείς να υποψιαστεί ότι ένας έξυπνος δικηγόρος θα μπορούσε να βρει τρόπο να πραγματοποιηθεί κάτι τέτοιο. Παρόλα αυτά, το ευρύτερο πρόβλημα είναι ολόκληρο το σύστημα του ευρώ σχεδιάστηκε για να πολεμήσει τον τελευταίο οικονομικό πόλεμο. Είναι μια Γραμμή Μαζινό που οικοδομήθηκε για να αποφευχθεί μια επανάληψη όσων διαδραματίστηκαν τη δεκαετία του 1970, πράγμα που είναι χειρότερο και από άχρηστο, αν ο πραγματικός κίνδυνος είναι μια επανάληψη όσων διαδραματίστηκαν τη δεκαετία του 1930.

Και αυτή η τροπή των γεγονότων είναι, όπως είπα, τραγική.

Η ιστορία της μεταπολεμικής Ευρώπης παρέχει μεγάλη έμπνευση. Μέσα από τα ερείπια του πολέμου, οι Ευρωπαίοι οικοδόμησαν ένα σύστημα ειρήνης και δημοκρατίας, οικοδομώντας παράλληλα κοινωνίες που αν και ατελείς είναι αναμφίβολα οι πλέον αξιοπρεπείς στην ανθρώπινη ιστορία.

Και όμως, αυτό το επίτευγμα απειλείται επειδή η ευρωπαϊκή ελίτ, μέσα στην αλαζονεία της, «κλείδωσε» την Ευρώπη σε ένα νομισματικό σύστημα που δημιούργησε εκ νέου τις ακαμψίες του χρυσού κανόνα, και – όπως οι χρυσοί κανόνες της δεκαετίας του 1930- μετατράπηκαν σε θανάσιμη παγίδα.

Ίσως τώρα οι Ευρωπαίοι ηγέτες να βρουν ένα πραγματικά αξιόπιστο σχέδιο διάσωσης. Το ελπίζω, αλλά δε περιμένω κάτι τέτοιο.

Η πικρή αλήθεια είναι ότι το σύστημα του ευρώ μοιάζει ολοένα και περισσότερο καταδικασμένο. Και η ακόμη πιο πικρή αλήθεια είναι ότι δεδομένου του τρόπου που λειτουργεί αυτό το σύστημα, ίσως είναι καλύτερα να καταρρεύσει η Ευρώπη όσο το δυνατόν νωρίτερα.

Πηγή: Το Βήμα